

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

Силабус навчальної дисципліни
«Композиція і техніки декоративного мистецтва»

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(назва спеціальності)

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська
Факультет	Архітектурний
Кафедра	Основ архітектури
Контакти кафедри	ПДАБА. 49005, м. Дніпро, вул. Архітектора Олега Петрова (Чернишевського), 24а. Каб. 404 Телефон: (0562) 46-93-61; внутрішній 3-61; mailto:fund.arch@pgasa.dp.ua
Викладачі-розробники	Тимошенко Вікторія Миколаївна
Контакти викладачів	tymoshenko.viktoria@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADP.HTML#A3
Консультації	https://pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADK.HTML

Анотація навчальної дисципліни

Силабус дисципліни «Композиція і техніки декоративного мистецтва» розроблено відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Предметом вивчення є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок є інтегративною дисципліною фахової підготовки художника. Набуття навичок та отримання знань для самореалізації творчого потенціалу. Засвоєння практичних прийомів та способів виконання мотивів петриківського декоративного розпису.

	Години	Кредити	Семестр
			III
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	40		40
лекції	16		16
лабораторні роботи			
практичні заняття	24		24
Самостійна робота, у т.ч:	50		50
підготовка до аудиторних занять			
підготовка до контрольних заходів			
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань	20		20
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях			
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю			екзамен

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Композиція і техніки декоративного мистецтва» є інтегративною дисципліною фахової підготовки художника. Принципи вивчення її полягають у визначенні ролі декоративного мистецтва в формуванні соціального сприйняття та естетичного виховання людини. Вивчення основних принципів та законів петриківського розпису й закономірностей цілісного композиційного твору. Набуття навичок та отримання знань для самореалізації творчого потенціалу. Засвоєння практичних прийомів та способів виконання мотивів петриківського декоративного розпису. Розвиток художньо-естетичного бачення загальної форми декоративної композиції. Знання з «Композиція і техніки декоративного мистецтва» закріплюються в процесі виконання практичних робіт.

Завдання вивчення дисципліни «Композиція і техніки декоративного мистецтва» - дати базові знання про предмет, формування основних компетенцій з образотворчого мистецтва майбутнього фахівця на основі декоративної композиції, ознайомити здобувачів з матеріалами та техніками петриківського розпису. Навчити користуватися основним інструментарієм та способами створення традиційних форм засобом мазків – зернятко, горішок, перехідний мазок. Навчити технологічним особливостям у створенні композиції розпису панно.

Пререквізити дисципліни – «Композиція».

Постреквізити дисципліни – компетентності, набуті в результаті вивчення дисципліни «Композиція і техніки декоративного мистецтва», будуть використані в навчальному процесі професійної підготовки фахівця та суттєвим фактором для розширення можливостей у виконанні завдань з дисциплін «Монументально-декоративний живопис», «Композиція творів декоративного мистецтва».

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» 023.1.01.24) :

Загальні компетентності:

- ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності спеціальності :

- ФК01. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
- ФК04. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за жанрами образотворчого мистецтва.
- ФК05. Уміння аргументувати вибір методів розв'язування спеціальних задач, критично оцінювати отримані результати та захищати прийняті рішення.
- ФК 6. Компетентність у розробці та використанні логічних прийомів для професійного пізнання.
- ФК07. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.
- ФК09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
- ФК10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.
- ФК12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Компетентності, визначені навчальним закладом та освітньою програмою:

- ФК14. Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології в контексті створення мистецького твору; проводити на різних рівнях інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо загрози пам'яткам мистецтва та нематеріальної культурної спадщини України.
- ФК15. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва; розуміти цінність національних традицій та нематеріальної культурної спадщини, використовувати підтримання її розвитку та захисту від військової та інформаційної агресії.

Програмні результати навчання – відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» 023.1.01.24:

- ПРН11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.
- ПРН12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.
- ПРН14. Дотримуватися морально-етичних норм, принципів і правил поведінки в сучасному суспільстві
- ПРН15. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
- ПРН16. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Методи навчання - словесний, наочний, практичний.

Форма навчання – групова.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, папір, полотно на картоні, дерев'яне панно, пензлі різних розмірів :«котячка», рогозина, фарби (акрил, художня гуаш.)

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

1. Історичні передумови розвитку та особливості створення художнього твору.
2. Основні елементи петриківського розпису.
3. Найпоширеніші традиційні форми.
4. Традиційні принципи композицій петриківського розпису.
5. Особливості побудови композицій(бігунець,килимок)
6. Стилiстичне зображення птахiв в розписi.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Історичні передумови розвитку та особливості створення художнього твору, методи, техніки, технології та матеріали петриківського розпису.					
Історія петриківського розпису. Виникнення та застосування розпису.	8	2	4		3
Основні елементи петриківського розпису.	8	2	4		3
Найпоширеніші традиційні форми .	8	4	4		4
Разом за змістовим модулем 1	45	8	12		10
Змістовий модуль 2. Принципи композиції та роботи з формою, фактурою. Використання методу стилізації форми в творі.					
Традиційні принципи композиції петриківського розпису. Особливості композиції «бігунець».	19	2	4		3
Особливості побудови композиції «килимок».	19	2	4		3
Стилiстичне зображення птахiв в розписi. Характерні особливості традиційного підходу.	19	4	4		4
Разом за змістовим модулем 2	45	8	12		10
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	90	16	24		50

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історичні передумови розвитку та особливості створення художнього твору, методи, техніки, технології та матеріали петриківського розпису.		
1	Тема1. Петриківський розпис. Виникнення та застосування .	2

2	Тема 2. Традиції петриківського розпису. Техніка та матеріали.	2
3	Тема 3. Майстри петриківського розпису.	4
Змістовий модуль 2. Принципи композиції та роботи з формою, фактурою. Використання методу стилізації форми в творі.		
5	Тема 5. Основи композиції петриківського розпису .	2
6	Тема 6. Види художньої обробки дерева . Розпис по дереву.	2
7,8	Тема 7. Трансформація природніх форм в орнаментальні форми .	4
Разом		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історичні передумови розвитку та особливості створення художнього твору, методи, техніки, технології та матеріали петриківського розпису.		
1,2	Завдання 1. Петриківські мазки: зернятко, горішок, перехідний мазок.	4
3,4	Завдання 2. Традиційні квіти в петриківському розписі(цибульки,кучерявки).	4
5,6	Завдання 3. Створення композиції з двох-трьох елементів розпису .	4
Змістовий модуль 2.Принципи композиції та роботи з формою, фактурою. Використання методу стилізації форми в творі.		
11-13	Завдання 4. Зображення бігунка використовуючи прийоми петриківського розпису .	4
14-16	Завдання 5. Зображення предстваників фауни (птахи,тварини,риби,метелики).	4
17-20	Завдання 6. Трансформація природніх форм в орнаментальні форми .	4
Разом		24

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Виконання індивідуальних завдань	20
2	Підготовка до екзамену	30

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Завдання 1. Композиція «Квітка» використовуючи мазки: зернятко, горішок, перехідний мазок. Формат А3 Матеріали: папір, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш.

Завдання 2. Декоративна композиція «Гілочка» з використанням поєднанням мазків «зернятко», «перехідний мазок». Формат А3 Матеріали: папір, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш.

Завдання 3. Створення композиції «Вазон». Формат А3 Матеріали: папір, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш.

Завдання 4. Розпис по дереву. Розпис дерев'яної тарілки. Матеріали: тарілка-дерево, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш, лак.

Завдання 5. Холодні кольори. Проаналізувавши композицію «Сині квіти» Ф. Панка створити власні виразні композиції. Формат А3 Матеріали: папір, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш.

Завдання 6. Стилiстично зобразити птахiв в петриківському розписi. Формат А3 Матеріали: папір, пензлі (котячка, колонок), фарби гуаш.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Застосовується практичний метод контролю.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Історичні передумови розвитку та особливості створення художнього твору, методи, техніки, технології та матеріали петриківського розпису.

Оцінка кожного індивідуального практичного і самостійного завдання становить суму балів:

Завдання 1 – 25 балів

Завдання 2 – 25 балів

Завдання 3 – 25 балів

Завдання 4 – 25 балів

Змістовий модуль 2. Принципи композиції та роботи з формою, фактурою. Використання методу стилізації форми в творі.

Оцінка кожного індивідуального практичного і самостійного завдання становить суму балів:

Завдання 5 – 25 балів

Завдання 6 – 25 балів

Завдання 7 – 25 балів

Завдання 8 – 25 балів

Критерії оцінки виконання індивідуальних завдань:

22 - 25 балів виставляється студентові, якщо він виконує всі вимоги: презентує на перегляді всі роботи – практичні та самостійні; демонструє творчий, високий рівень зображень, обумовлений повним виконанням всіх навчальних завдань для кожної роботи; демонструє високий рівень професійного володіння художніми матеріалами; якісне оформлення робіт.

15 – 21 балів виставляється студентові, якщо він виконує всі вимоги: презентує на перегляді всі роботи; демонструє високий рівень та грамотність зображень, але з невеликими зауваженнями, що до виконання всіх навчальних завдань в повному обсязі; демонструє високий рівень професійного володіння художніми матеріалами; оформлення робіт якісне, але наявні невеликі похибки в зображенні.

10 - 14 балів виставляється студентові, якщо він виконує вимоги частково: презентує на перегляді всі роботи; демонструє достатній рівень та грамотність зображень, але з великими

зауваженнями, що до часткового виконання всіх навчальних завдань; демонструє достатній рівень професійного володіння художніми матеріалами; оформлення робіт якісне, але наявні помилки та неточності в зображенні.

5-9 балів виставляється студентові, якщо він виконав мінімальні вимоги: презентує на перегляді всі роботи; демонструє низький рівень та грамотність зображень, з великими зауваженнями, що до мінімального виконання всіх навчальних завдань; демонструє низький рівень професійного володіння художніми матеріалами; оформлення робіт неякісне, наявні дуже суттєві помилки та неточності в зображенні.

0 - 4 балів виставляється студентові якщо він не виконує вимоги, закладені учбовою програмою: не здійснює виконання всього обсягу навчальних завдань; недостатня кількість робіт; були допущені дуже значні похибки, неточності, помилки в зображеннях; демонструє відсутність професійного володіння художніми матеріалами; роботи не оформлені.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

Творча практична робота: виконати композицію в техніці петриківського розпису. Формат 50/70, полотно на картоні.

100 – 90 робота виконана на високому професійному рівні, закомпонована, врівноважена. Проведена відповідна підготовча робота з ескізними матеріалами – композиційні пошуки, проведені пошуки стилізації, колористичні пошуки. Колорит гармонійний, цікаві стилізовані форми. Робота оформлена на високому професійному рівні.

90 – 75 робота виконана на достатньому рівні з деякими зауваженнями щодо якості виконання: незначне порушення рівноваги елементів, деякі елементи потребують деталізації. В цілому композиція закомпонована та врівноважена. Проведена відповідна підготовча робота з ескізними матеріалами – композиційні пошуки, проведені пошуки стилізації, колористичні пошуки. Колорит гармонійний, цікаві стилізовані форми. Робота оформлена в паспарт, раму.

74 – 60 робота виконана на задовільному рівні із значними зауваженнями щодо якості виконання, так і до усіх процесів ведення роботи. Порушення рівноваги елементів, деякі елементи потребують деталізації, перезавантажений центр композиції, колорова гама потребує уточнення. Не достатньо проведена робота з композиційного рішення. Не достатньо проведена відповідна підготовча робота з ескізними матеріалами – композиційні пошуки, пошуки стилізації та колориту. Робота оформлена із значними зауваженнями.

59 – 1 Робота не виконана або виконання не завершене, або виконання не відповідає рівню підготовки бакалавра. Не проведені композиційні пошуки, стилізації, колориту. Відсутні підготовчі матеріали. Робота виконана на дуже низькому рівні, не оформлена.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична оцінка змістового модуля 1, змістового модуля 2 та екзаменаційна роботи.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Тетяна Гарькава .Петриківський розпис .Теорія та методика. Дніпро: Ліра, 2019. 404 с.
2. Петриківка. Альбом. Вступ. сл. С. Бурлакова, передм. А. Пікуша та Л. Тверської. Дніпропетровськ: Дніпрокнига, 2011.- 232 с. іл.
3. Петриківський розпис. Книга-Альбом. О. І. Шестакова. К.: Мистецтво, 2015.- 240 с.іл.
4. О. Харченко, Н. Горшкова-Кандаурова. Мистецтво петриківського розпису: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2013. - 72 с.
5. Петриківка. Науково-методичне видання. ВАТ Дніпрокнига 2004.-216 с.іл.
6. Декоративне мистецтво України IX–XXI століть: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 652 с.
7. Селівачов М. Лексикон української орнаментики. К., 2005. 399 с.
8. Скрипник Г. Історія декоративного мистецтва України. Том 3. Мистецтво XIX століття у 5 томах. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. 526 с.
9. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 240 с.
10. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посіб. / Р. В. Захарчук-Чугай, Є. А. Антонович. К.: Знання, 2012. 342 с.

Допоміжна:

1. Декоративний живопис. Станкові твори. Підлакові розписи, Н. О. Глухенька. Федір Панко. Київ, Мистецтво, 1978. 77 с.
2. Надія Білокінь. Альбом , Київ, Мистецтво, 1966. 43 с.
3. Основи петриківського розпису, Тетяна Гарькава , підручник / за наук. ред. проф. Є. А. Антоновича. Дніпро: ЛІРА, 2021. 428 с., іл.

12. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Віртуальний читальний зал бібліотека ПДАБА Ю. В. Жмурко, С. О. Шубович Композиція. Курс лекцій. Харків ХНАМГ 2008 <https://cutt.us/7bt1A>
2. Бібліотека Українського мистецтва <https://v.gd/5Q8yDr>
3. Н. О. Глухенька. Федір Панко. Декоративний живопис. Станкові твори. Підлакові розписи. Київ, Мистецтво, 1978. 77 сторінок. <https://surl.gd/syebze>

Розробник(и)

(підпис)

Вікторія ТИМОШЕНКО

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Олена ПОЛОВНА-ВАСИЛЬЄВА)

Силабус затверджено на засіданні кафедри

Основ архітектури

(назва кафедри)

Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1

Завідувач кафедри

Іван РЕВСЬКИЙ

(підпис)